

משנה - תמיד - רמב"ם

- [פרק א](#)
- [פרק ב](#)
- [פרק ג](#)
- [פרק ד](#)
- [פרק ה](#)
- [פרק ו](#)
- [פרק ז](#)

א

[פרק](#)

[פרק א - משנה א](#)

בשלושה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש כו': כשנצייר המקדש במדות יתבאר לך שאלו המקומות מחוץ לעזרה ושם נצייר תכונתם בעזרה איך היתה ודע שאלו השומרים ששומרים המקדש על פי המשמרות אינו מחמת פחד אבל זה דרך גדולה לבית לכבוד ויקר וכן היו שומרים המשכן במדבר ובימי שלמה ועד לעולמי עד שנאמר והחונים לפני המשכן קדמה ומקרא זה הוא רמז לכהנים שהיו שומרים שלשה משמרות בגי' מקומות ממה שנאמר שומרי משמרת למשמרת. ופי' רובדין של אבן איצטבאות של אבן. והרובין שם ונתבאר בגמרא שרובין הם הרובין ומורין בקשת הנקראים פרחי כהונה וכיפה היא ידועה שגגה

דומה למקצת עגולה. ומה שאמר איש כסותו בארץ להודיעך שאינו מותר לישן במטות במקום ההוא ומה שאמר בבגדי כהונה מניחין אותן תחת ראשיהן ר"ל כנגד ראשיהן וכן באר הגמרא שאינם יכולין להניחם תחתיהן לפי שבגדי כהונה יש בהם שעטנז אינו מותר ליהנות בהם אלא בשעת עבודה בלבד ובגדי כהן הדיוט יש בהם שעטנז ר"ל האבנט. ומה שאמר שבעל קרי הולך במסבה זהו הדרך שתחת המקדש ראייה על העקר שבידינו והוא מה שאמרנו מחילות לא נתקדשו. המחילות הם השבילים שתחת קרקע העזרה. ומה שאמר יוצא והולך לו לפי שהוא טבול יום ואין מותר לו לבא בעזרה עד שיעריב שמשו כמו שיתבאר בתחלת כלים:

פרק א - משנה ב

מי שהוא רוצה לתרום את המזבח משכים וטובל כו': ענין מאמר זה שכל המתכוין להרים הדשן מן המזבח יטהר ויזהר להיות מזומן עד שיפילו גורל כל הכהנים המזומנים לתרומת הדשן ומי שיפול עליו הגורל זכה בו וכבר בארנו בשני מיומא איך היו הגורלות במקדש וקריאת הגבר נאמר קריאת שכווי והוא בגמרא ואמר שהוא הכרזת קריאת איש שהיה מכריז במקדש בעלות השחר ר"ל קרוב לעלות השחר ולשון דופק מורה על המקיש בפתח בנחת כמו קול דודי דופק:

פרק א - משנה ג

נטל את המפתח ופתח את הפשפש ונכנס מבית כו'. כבר בארנו פעמים שאכסדרא הוא החצר הנקרא בלעז פרוג"א שלפני הבתים והם זיזים של עץ שיוצאין מן הבתים ואין מותר לעשות כן במקדש והוא שנאמר מנין שאין עושין אכסדראות במקדש ת"ל לא תטע לך אשרה כל עץ ולפיכך אמרו בגמרא שאכסדרא הנזכרת כאן הוא גוף בולט מגוף כתלי העזרה שסביב על כולה והוא שאמרו אכסדראות של בנין היו ולא היה שם גג של קורות כשאר הזיזים. ופירוש פשפש פתח קטן בתוך גוף פתח גדול כגון אלו הנקראים פושטי"ק ומה שאמר אלו הולכין ואלו הולכין ר"ל הולכין אחר נושא האבוקות וההולכין ג"כ אחר נושאי האבוקות השנית ועושה חביתין הם העושין חביתין כהן גדול וכשנצייר המקדש יתבאר לך מקום הבית הזה באיזה מקום היתה מן העזרה:

פרק א - משנה ד

מי שזכה לתרום את המזבח הוא יתרום את כו'. דבר תורה הוא שאין קרבים למזבח ולא לשום דבר מן העבודות אלא לאחר קדוש ידים ורגלים אמר רחמנא בבואם אל אהל מועד. מקצוע היא קרן זוית וכבר נתבאר בג' מיומא שבן קטין עשה כלי על הכיור להיות מלא מים והיה סביב לכיור כדי שלא יפסלו מימיו בלינה ר"ל שלא ילינו אחר שנתקדשו המים בכיור לפי שכל דבר שנתקדש בכלי שרת אם לן נפסל. המאוכלות הפנימיות הם הגחלים המאוכלות היטב שבמזבח שהרי הם באמצע האש ושאר הענין מבואר:

פרק ב

פרק ב - משנה א

ראוהו אחיו שירד והם רצו ובאו מהרו כו'. מגריפות שם ידוע: וצינורות שפודין (מעלין): סולקין שעושין כמין כרי. ומה שאמר בסובב על הכבש ענינו ועל הכבש כנגד הסובב וכשנצייר הכבש והמזבח יתבאר לך איך הוא הסובב וזולתו:

פרק ב - משנה ב

החלו מעלין באפר על גבי התפוח ותפוח היה כו': אחר שעולין הכהנים לראש המזבח מסירין החלבין והאברים שלא נשרפו כל הלילה באותן השפודין ונותנין אותן בצדדי המזבח או מורידין אותן על הכבש כמו

שזכר (שבין) ומושכין האפר במגריפות שבידיהם ומעלים אותו על האפר הצבור באמצע המזבח והיא הנקרא תפוח ועושין מן הכל כמין כרי באמצע מקום המערכה כדמות תפוח ולפיכך נקרא תפוח ואחר כן גורפין הכרי ההוא ומוציאין אל שפך הדשן עד שמבערין האפר מן המזבח והוא הנקרא דישון המזבח על האמת זולתי במועדים שאין מוציאין האפר מן המזבח אלא מקבצין אותו באמצע המזבח עד שיתקבץ ממנו שיעור הרבה ולענין הרבוי נתכוין כשאמר שלש מאות כור לא שיהא שלש מאות כור בצמצום אלא ר"ל גוזמא וכן ביאר הגמרא אמרו בשלשה מקומות דברו חכמים בלשון הבאי גפן תפוח פרוכת והבאי הוא לשון גוזמא כמו שביארנו בשלישי בנדרים. ומה שאמר פרוכת רומז מה שזכר ממלאכת הפרכת וגדולתה במסכת שקלים וכבר זכרנו זה שם. והגפן להבא נגיד ענינה במסכת מדות:

פרק ב - משנה ג

החלו מעלין בגזירין לסדרי אש המערכה כו'. גזירין הם גזירי עצים המפוצלים וכבר נתבאר בשר מכפורים שעל כל פנים מעריכין העצים בכל יום על המזבח בתמיד של שחר ושל בין הערבים וכתוב בסיפרא וערכו עצים על האש אף על פי שהאש היה יורד מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט. וסדור המערכה הוא סדור העצים שנאמר ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר. ולא היו בוערים עצי זיתים ולולבי גפנים משום ישוב ארץ ישראל ועוד שהם ממהרים לעשות אפר. ומה שאמר שהיו בוערים בו עצי תאנים ע"מ שיהיו תאנים מדבריות שאינן ראויות לאכילה מפני ישוב ארץ ישראל ג"כ. וכבר ביאר הגמרא ואמר מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסדור מערכה ובשני גזירי עצים ושני גזירי עצים הן שקרבים עם תמיד של בין הערבים כמו שבארנו בשני מכפורים וכן עם תמיד של שחר כמו שנתבאר במסכת זו.

פרק ב - משנה ד

סדר המערכה גדולה מזרחה וחזיתה מזרחה כו': וכבר בארנו ברביעי מכפורים שהכל מודים שאי אפשר למזבח בכל יום פחות משתי מערכות של אש האחת היתה מערכה גדולה ששורפין עליה התמיד ושניה פחותה ממנה והיא הנקראת מערכה של קטרת לפי שממנה נוטלין אש במחתה

לקטרת שמקטירין בכל בקר ובין הערבים אמרו על מוקדה על המזבח כל הלילה זו מערכה גדולה ואש המזבח תוקד בו זו מערכה שניה של קטרת: וכבר הקדמנו בתחלת בתרא עושה לו חזית ובארנו שענינו שיעשה בראש הכותל אות שיורה על הכותל בשעה שמביטין אל האות ההיא וגם כן בכאן בשניה שמסדרין עצי המערכה במזרחו של מזבח נותנין על מערכת העצים אותו לצד מזרח שיורה שמצד המזרח מתחילין לסדר המערכה. ואליתא היא הגחלת שמסיקין בה מערכה שניה של קטרת:

פרק ב - משנה ה

בררו משם עצי תאנה יפין לסדר המערכה כו'. עומד ואומד אחד הוא והוא שמשערין בקרוב ולפי שזכר מערכה שניה שהיא גדולה בשבת משאר הימים מגיד מפני מה צריכין לזה ואמר שמערכה שניה שורפין שני בזיכי לבונה של לחם הפנים ששורפין בכל יום שבת כמו שהקדמנו ביאור זה הענין באחד עשר ממנחות וכבר בארנו ברביעי מכפורים שאברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב נשרפין בצידי המערכה הגדולה ואין הלכה כרבי מאיר שאמר שעושין לה מערכה שלישית ושם נתבאר שעושין מערכה שלישית בכל יום שאין שורפין בה מאומה אלא לקיום האש אמרו והאש על המזבח תוקד בו זו מערכה שלישית של קיום האש וזו דעת רבי יוסי והוא הודאי:

ג

פרק

פרק ג - משנה א

אמר להם הממונה בואו והפיסו מי שוחט מי כו'. כבר נתבאר בשני מכפורים שארבע פייסות היו במקדש ראשונה מהם היא מה שהקדמנו מי תורם המזבח החיצון וזה הוא הפייס השני ויהיו יוצאים בפייס הזה

י"ג כהנים כל אחד בעבודתו וזה הוא שהיו עומדין כמין עגולה או במערכה אחת כדי שיהיה להם סדר ומסכימין שכל מי שיעלה תחלה בגורל שוחט כמו שזכרנו שם והאיש הסמוך לו זורק והוא הכהן השני וכבר נתבאר בשלישי מיומא שזורק מקבל את הדם והשלישי מרים דשן המזבח הפנימי לפי שבו מקטירין הקטרת בכל יום והרביעי מדשן נרות המנורה ומוציא האפר מן הפתילות והחמישי מעלה הראש והרגל לכבש והששי שתי הידים והשביעי מעלה העוקץ והשמיני מעלה חזה וגרה והתשיעי מעלה שתי דפנות והעשירי מעלה הקרבים ואחד עשר מעלה סלת של נסכים שקרבים עם התמיד כמו שנתבאר בתחלת מנחות והי"ב בחבית כהן גדול והי"ג מעלה יין של נסך שמנסכין עם התמיד ועוד יתבאר בפרק שאחר זה איך מסדרים אלו האברים בידיהם בשעה שמעלין אותם ושם בכפורים הקדים זורק לשוחט ובארנו (בתמיד) שהטעם בזה מפני ששחיטה כשרה בזרים כמו שנתבאר בשלישי מזבחים :

פרק ג - משנה ב

אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן כו' : שומר עולה אל מקום גבוה וכשרואה צד המזרח התחיל בו האור אמר ברקאי ר"ל התחילו בירקי האור ואמר מתיא בן שמואל שהעונה הוא שיאיר כל המזרח לא שיתחיל האור בנקודה ממנו ולפיכך אומרים לו העומדים בקרקע העזרה הגיע האור לפי ראות עיניך עד חברון אמר להם הין ואז שוחטין התמיד ואומרים עד חברון להתברך בזכר חברון מפני כבוד הקבורים שם עליהם השלום וכן אמרו כדי להזכיר זכות ישני חברון וכבר הקדמנו הלכה זו בשלישי מכפורים ושם בארנו שהלכה כרבי מתיא בן שמואל :

פרק ג - משנה ג

אמר להם צאו והביאו טלה מלשכת הטלאים כו' : כבר זכרנו לך בתחלת מסכת זו מה שאמר בית המוקד בית גדול היה ושם היו אלו הארבע לשכות שבאחת מהן היתה אש בוערת והיא הנקראת מדורה בתחלת המסכת ולפיכך נקרא הבית כולו בית המוקד וכשנצייר כל המקדש יתבאר לך סדר לשכות אלו איך היו מן העזרה :

פרק ג - משנה ד

נכנסו ללשכת הכלים והוציאו משם תשעים כו': מנין זה אפשר שהוא כנגד מה שצריכין (לכלים) לעבודת היום מן הכלים ובגמרא חגיגה ירושלמי אמרו כנגד תשעים ושלוש אזכרות שכתוב בפרשת חגי זכריה ומלאכי. והשקו את התמיד שהיו משקין את התמיד מים קודם שחיטתו לפי שזה ממהר להפשיטו כמו שנתבאר בביצה והיו משקין אותו בכוס של זהב להראות עשירות ויכולת אין עניות במקום עשירות. מבקרין מפשפשין כדי שלא יהא בו מום:

פרק ג - משנה ה

מי שזכה בתמיד מושכו והולך לבית המטבחים וכו': עמודים ננסים עמודים קצרים. ורביעית של ארז אדנים של ארז רוצה לומר עצים עגולות ותחתיהם עבות ואונקליות של ברזל מזלג של ברזל וכבר נתבאר בששי משקלים שהיו בבית המטבחים ג' שולחנות של שיש שעליהם מדיחים הקרביים מפני מה עשו אותו של שיש ולא עשו אותו של זהב הואיל והעיקר בידינו בכל מלאכת המקדש כמו שזכרתי פעמים להראות יכולת אין עניות במקום עשירות לפי שהזהב מפסיד הברש ומעפשו והשיש מקררו ומרחיקו מן העפוש וכן אמרו בטעם זה מפני שמרתיח ומסריח את הקרבן:

פרק ג - משנה ו

מי שזכה בדישון מזבח הפנימי והמנורה היו כו': סדר המאמר הזה כך הוא הטני דומה לתרקב ושל זהב היה וכן הכוז דומה לקיתון גדול ושל זהב היה. לאמת שחי שם מקום שתחת אצילי של יד נקרא שחי והיו בפתח זה שהיה רוצה לפתוח שני מנעולים אחד בתחתית הפתח כדי שלא יהיה נוח לפתוח עד שיושיט אדם ידו מן המקום שהוא עומד שם ומושך אמת זרועו עד סוף האציל והוא מה שנאמר אחד יורד לאמת השחי

והאחד פותח אותו כנגד ידו והוא עומד ואין צריך להרים ידיו למעלה ולא להושיטם למטה והוא מה שנאמר ואחד פותח כיון שר"ל כנגדו אחר כך התחיל לזכור איזה פתח היו בו שני המנעולים האלו:

פרק ג - משנה ז

בא לו לפשפש הצפוני ושני פשפושין היו לו לשער כו': דע שפתח ההיכל הוא הנקרא שער הגדול והיה על שני צדדיו שני פתחים קטנים אחד בצפון והוא הפתח שיש בו שני מנעולים כמו שזכרנו כשיפתחנו נכנס בו בחלל שיש בין שני כותלים והוא הנקרא תא כמו שיתבאר במדות אח"כ נכנס באותו חלל עד הפתח שהוא נכנס ממנו להיכל כמו שנצייר במדות וכשהוא נכנס להיכל פותח השער הגדול לשחיטת התמיד:

פרק ג - משנה ח

מיריחו היו שומעין קול שער הגדול שנפתח. מיריחו היו שומעין קול המגריפה: כבר נתבאר בגמרת ערכין שהמגריפה הזאת הנזכרת היא מכלי הנגון אמרו מגרפה היתה במקדש ועשרה נקבים היו בה וכל אחד ואחד מוציא מיני זמר אפשר שנקרא מגרפה לפי שצורתה היתה כן וגביני כרוז היה מכריז קודם עלות השחר ואימר עמדו הכהנים על עבודתכם ולוים בדוכנכם ולזה רמז בפרק ראשון שאמר קריאת הגבר כמו שנתבאר בגמרת יומא ושם נתבאר שהמוכני שעשה בן קטין היה מכסה גבוה יורד בגלגל והיא מה שאמר מאי מוכני גלגלא דהווי משקעי ליה והיו שומעין לגלגול הגלגל ההוא. ידוע שהשופר תוקעין אותו בכל יום וכמו שנתבאר בסוף

פרק ג - משנה ט

מי שזכה בדישון מזבח הפנימי נכנס ונטל הטני כו': כבר נתבאר בגמרת יומא שהטבת נרות הוא נקור הנרות והדלקה מה שכבה מהם וחלוף הפתילות ולא היה זה לשבעת הנרות בזמן אחד אבל כך הסדר שיטיב חמש נרות ואח"כ מתעסק לעבודה אחרת ואח"כ חוזר ומטיב השתי נרות הנשארים ונחלקו בסבת זה יש מי שאמר למה מטיבין וחוזרין ומטיבין כדי להרגיש כל העזרה ר"ל לתת זמן ידוע לאותה עבודה עד שיהא לה קול ויש מי שנתן טעם לזה ממה שנאמר בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה חלקו לשנים והנני מצייר לך כאן צורת סדר השבעה נרות איך היו בין המערב ובין המזרח ואכתוב אות על כל נר כדי שיהא ניכר במהרה בשעת הפירוש וזו היא צורתם ופיות כל הנרות לצד מערב זה לאחור זה כמו שהוא מצוייר והוא נר שכתוב עליו א' והוא נר מערבי שלא כבה זמן הרבה כמו שהוא מפורסם ואל הסדר הזה נתכוין הכתוב כשאמר אל מול פני המנורה יאירו ר"ל שיהיו פיות כל הנרות לנכח קדשי הקדשים ולפיכך אמר כשהוא נכנס להיטיב הנרות אם מוצא שתי נרות שכתוב עליהם ו' ז' דולקות מניחם ויטיב חמש הנרות כמו שאמרנו אח"כ עושה איזה עבודה שיעשה ויחזיר ומטיב השתי נרות שהניח אם מצא אותם מכובות יש לו להיטיב החמש נרות שכתוב עליהם ז' ו' ה' ד' ג' ומניח השני המערביים הכתוב עליהם א' ב' עד שעושה העבודה שהוא עושה וחוזר ומטיבם והוא מה שאמר ואח"כ מדשן את השאר וכבר בארנו בשלישי ממנחות שגובה המנורה שמונה עשר טפחים לפיכך תהא כגובה האדם בשוה וצריך להגביה עצמו מן הארץ כדי שיוכל להטיב הנרות ולהדליקם כמו

פרק ד - משנה א

לא היו כופתים את הטלה אלא מעקדין כו': אמר שלא היו כופתין אותו כדי שלא יחקו לאומות שמכפתין זבחיהם אבל היו אוחזין ידו ורגלו בלבד והוא מה שאמרו עקדת יד ורגל כיצחק בן אברהם: והיו שוחטים תמיד של שחר לצד מערבי ממקום השחיטה כדי שיהא לנוכח השמש ותמיד של בין הערבים שוחטין אותו לצד מזרח לפי שהשמש אז במערב כדי שיהא נוכח השמש ג"כ שנאמר שנים ליום ואמרו ז"ל כנגד יום ויום

שם השמש כמו שנאמר ובתחפנחס חשך היום. וכבר נתבאר בחמישי מזבחים שהעולה דמה טעון שתי מתנות שהם ארבע ובארנו שם שענינו שיזרוק דמו על שתי הקרנות באלכסון וביאר כאן שאותן שתי קרנות הם מזרחית צפונית ומערבית דרומית כמו שציירנו בחמישי מזבחים. וכבר זכרנו בסוף מסכת מעשר שני שיוחנן כהן גדול התקין טבעות במקום השחיטה מן העזרה והיו קבועים בקרקע שאוסרין בהם רגלי הבהמה וידיה בשעת שחיטה לפי שאי אפשר לכפותו כמו שאמרנו ועוד יתבאר בשלישי ממדות שהיו שש מערכות של טבעות:

פרק ד - משנה ב

לא היה שובר בו את הרגל אלא נוקבו מתוך כו': כבר אמרנו בכפורים שהמירוק הוא גמר הפעולה איזה פעולה שתהיה ושם נאמר מרק אחר שחיטה על ידו ענינו גמר השחיטה וכן אמר כאן מרק את ההפשט ר"ל גמר ההפשט והסיר כל העור: ומה שאמר שלש פעמים במעוטן ענינו שאין מדיחין אותם במים בפחות משלש פעמים ומוסיפים על זה כל מה שאפשר להדיחם:

פרק ד - משנה ג

נטל את הסכין והפריש את הריאה מן הכבד כו'. מבואר שסלת ויין הם נסכי כבש של תמיד: ובית עורן המקום שמפשיטין ממנו העור יהיה סמוך לראשי האצבעות וכבר זכרנו זה בשני מכפורים. ומה שאמר תמיד קרב בתשעה וכו' תרגום קערה בזיכא והקבוץ בזיכים והאחד בזך ותרגום קערותיו בזיכוי:

ו

פרק

ז

פרק